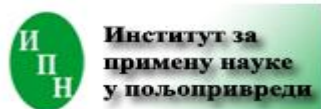

MAJ, 2019. BILTEN

Sektor za ruralni razvoj

www.psss.rs

Broj 5.

Navodnjavanje i ishrana jagode sistemom kap po kap

Vinogradarski registar

Kada i kako kositi lucerku

Senažiranje

Zaštita vinove loze od bolesti i štetočina

Pojam i suština osiguranja

Objavite ponudu svojih poljoprivrednih proizvoda

STIPS

Cene voća i povrća na zelenim i kvantaškim pijacama u Srbiji

Cene žive stoke na stočnim pijacama u Srbiji

Cene žitarica i stočne hrane u Srbiji

Tehnički urednik
Valentina Aleksić, dipl.inž.
melioracija zemljišta i voda

IZDAVAČ:

POLJOPRIVREDNA
STRUČNA I
SAVETODAVNA SLUŽBA
"POLJOSERVIS" D.O.O.
KNJAŽEVAC

Knjaza Miloša 75
19350 Knjaževac
tel. 019/730-888

E-mail: poljoservis@yahoo.com

poljoservis@yahoo.com

S a d r Ź a j

Naslovi /autori	Strana
1 . Navodnjavanje i ishrana jagode sistemom kap-po-kap - Valentina Aleksić ,dipl.inž. melioracija zemljišta i voda	1- 2
2. Vinogradarski registar - Sanja Čokojević , dipl. inž. Voćarstva i vinogradarstva	3 -4
3. Kada i kako kositi lucerku - Srđan Cvetković, dipl.inž. ratarstva	4-5
4. Senažiranje- Neđeljko Pipović, dipl.inž. stočarstva	6-7
5. Zaštita vinove loze od bolesti i štetočina - Živorad Jovanović, dipl.inž. zaštite bilja	7-11
6. Pojam i suština osiguranja - Dragan Kolčić, dipl.ing. agroekonomije	12
7. Agroponuda / STIPS	13-18

Tiraž: 100 primeraka

Navodnjavanje i ishrana jagode sistemom kap-po-kap

Za jagodu je karakteristično gajenje u gustom sklopu, plitak korenov sistem, velika lisna površina, izražena transpiracija, što i zahteva relativno veliku količinu padavina tokom vegetacije, kao i njihov odgovarajući raspored. To u našim klimatskim uslovima često nije slučaj. Najčešće ni sam raspored padavina nije odgovarajući. Da bi gajenje jagode bilo potpuno opravdano, tj. **rentabilno**, u većini područja i slučajeva navodnjavanje je veoma korisno, dok je u nešto aridnijim područjima i u sušnijim godinama ono neophodno.

Jedan od preduslova uspešne proizvodnje jagode, visokog prinosa i kvalitetnog ploda, je i navodnjavanje, odnosno pristizanje dovoljne količine vode u zemljište. Nedovoljna vlažnost u zemljištu izaziva otežano funkcionisanje biljaka, dok i preterana vlaga izaziva loše posledice. Tokom vegetacije gubljenje vlage je najjače usled toplog vremena.

U našim klimatskim uslovima jagoda se navodnjava najmanje 3 do 4 puta. Prvo navodnjavanje treba vršiti pre cvetanja, drugo pre zrenja, treće posle berbe plodova, a četvrto po potrebi. Zalivne norme za jagodu su 30 mm vodenog taloga po metru kvadratnom.

U zasadu jagode se mogu primeniti različiti **načini navodnjavanja**, kao i za ostale voćne vrste. Pritom treba voditi računa na nizak porast biljaka, položaj listova i plodova, posebno kada se navodnjavanje obavlja neposredno pred sazrevanje plodova ili u toku same berbe, pa je iz svih tih razloga na većim površinama najprihvatljiviji sistem "kap po kap", a na manjim površinama, uz odgovarajuću konfiguraciju terena, može ići navodnjavanje brazdama.

Prilikom izbora načina navodnjavanja važno je osigurati najmanje prljanje i kvašenje plodova i lišća, čime se smanjuje truljenje plodova i uticaj prouzrokovaca bolesti na lišću.

Naročito je značajno obezbeđenje zasada jagode vodom, nakon berbe plodova. Navodnjavanje u tom periodu je važno zato što jagoda tada počinje sa novom vegetacionom aktivnošću,

aktiviranjem novih tački porasta, račvanjem, formiranjem i razvojem novog lišća, a onda diferenciranjem generativnih organa, što predstavlja osnovni uslov visokih i kvalitetnih prinosa u narednoj vegetaciji.

Prilikom navodnjavanja voditi računa i o kvalitetu vode, hemijskim osobinama vode, naročito o vrednosti EC vode (0,8). Naše su vode dosta "tvrde" bazne, bogate krečnjakom koji nije pristupačan biljkama, a regulisanjem pH-vrednosti vode omogućujemo biljkama bolju dostupnost svih elemenata.

Navodnjavanje kap po kap predstavlja ravnomerno i sporo navodnjavanje biljaka. Štedi vreme i novac, lako se namešta i svakoj biljci daje potrebnu količinu vode.

Pri izboru Sistema za navodnjavanje kapanjem treba voditi računa o sledećem :

- Dužina laterala u jednom redu ne bi trebala da bude preko 200 m, zbog gubitka pritiska a samim tim i neravnomernog kvašenja na kraju redova.
- Kapljače birati u zavisnosti od nagiba terena i to:
- Kapljače za ravan **teren** (ili do max 2% nagiba) za čiji rad je potreban pritisak od 0,5 - 1,5 bara.
- Kapljače za teren u nagibu (preko 2% nagiba), takozvane **kompezujuće kapaljke** za čiji rad je potreban pritisak od 2 bara
- Birati laterale sa odgovarajućim razmakom kapaljki,
- Birati laterale sa kapaljkama odgovarajućeg intenziteta kapanja za jagodu (8 ili 16 litara /čas)

Navodnjavanje kap po kap ima mnogo prednosti u odnosu na navodnjavanje rasprskivačima

Jedna od najvećih prednosti ovog tipa navodnjavanja je dodavanje vode direktno na koren biljke. Trake se postavljaju tako da stoje neposredno pored biljaka, tako da se navodnjava samo zona korenovog sistema. Voda odlazi direktno na koren biljke.

Efikasno iskorišćavanje vode. Samim tim što se navodnjava samo zona korenovog sistema, ne kvase se staze i ne zalivaju se delovi na kojima nema biljaka, smanjuje se količina vode za zalivanje.

Sistem kap po kap je relativno jeftin sistem za zalivanje i lako se postavlja.

Nema stresa za biljke usled naglih promena režima vlage.

Zbog navodnjavanja isključivo u zoni korenovog sistema, smanjena je pojava korova jer nema bespotrebnog vlaženja okolne površine.

Za različite konfiguracije terena i različite tipove zemljišta. U trakama se nalaze emiteri koji propuštaju različitu količinu vode (od 2-16 litara po metru). Na osnovu karakteristika terena, vode i potreba biljaka za vodom, određuje se pravilan režim navodnjavanja na osnovu koga se vrši odabir traka za navodnjavanje.

Sistem kap po kap je idealan za prihranu biljaka vodotopivim đubrivima, zato što se na taj način vrši doziranje i aplikacija hrane direktno u zonu korena biljke. Voda je nosač hraniva odgovarajuće koncentracije hraniva shodno broju biljaka, tačnije do biljaka stiže u zavisnosti od faze od 0,5 – 3 grama/ biljci odgovarajuće formulacije đubriva.

Kada se jednom postavi, sistem kap po kap ne zahteva neko posebno održavanje osim što se mora voditi računa da ne dođe do začepjenja kapaljki – sistema. Sve što je potrebno je pravilno odrediti režim navodnjavanja i napuniti sistem vodom, koristiti vodotopiva đubriva a na kraju zalivne sezone potrebno je isprazniti sistem od vode.

Valentina Aleksić, dipl.inž. melioracija zemljišta i voda

VINOGRADARSKI REGISTAR

Proizvodnjom grožđa može da se bavi pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice. Pravno lice i preduzetnici moraju biti upisani u Registar privrednih subjekata i u Vinogradarski registar, a za to je potrebno da poseduju vinograd u svom vlasništvu, u zakupu ili u kooperaciji. Za fizička lica je potrebno da budu registrovani kao poljoprivredna gazdinstva, da su upisani u Vinogradarski registar i da poseduju vinograd u svom vlasništvu, u zakupu ili u kooperaciji.

Vinogradarski i vinarski registri definisani su Zakonom o vinu i oni sadrže podatke o proizvođačima grožđa, vinogradarskim parcelama, proizvođačima vina, kao i ostale potrebne podatke.

Za upis u Vinogradarski registar pravnim licima i privrednicima je potrebno da podnesu zahtev koji se nalazi na propisanom obrascu i koji sadrži:

- podatke o podnosiocu zahteva (naziv, sedište, adresa, matični broj, poreski identifikacioni broj i podatke o odgovornom licu);
- šifru delatnosti;
- podatke o odgovornom licu za proizvodnju grožđa (ime i prezime, adresa, jedinstven matični broj građana);
- podatke o vinogradarskim parcelama koje se koriste za proizvodnju grožđa (katastarska opština, broj katastarske parcele, površina, sorta, namena korišćenja grožđa i dr.);
- podatke o vinogradarskim parcelama koje se koriste za proizvodnju grožđa (katastarska opština, broj katastarske parcele, površina, sorta, namena korišćenja grožđa i dr.).

Fizička lica podnose zahtev takođe na propisanom obrascu koji sadrži: ime i prezime, adresu, jedinstven matični broj građana, broj iz Registra poljoprivrednih gazdinstava, ukoliko je upisano u Registar poljoprivrednih gazdinstava, kao i podatke o vinogradarskim parcelama koje se koriste za proizvodnju grožđa (katastarska opština, broj katastarske parcele, površina, sorta, namena korišćenja grožđa i dr.).

Vinogradarski registar se vodi u elektronskoj formi, može se povezivati sa drugim bazama za koje je nadležno Ministarstvo Poljoprivrede. Ukoliko dođe do promene podataka, pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice dužno je da prijavi promenu podataka u roku od 15 dana Ministarstvu Poljoprivrede. Takođe ukoliko pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice žele da prekinu da obavljaju delatnost proizvodnje grožđa moraju da donesu odluku o prestanku obavljanja delatnosti, upisuje je u Vinogradarski registar i ministar poljoprivrede donosi odluku o brisanju iz Vinogradarskog registra.

U obrascu zahteva za upis u Vinogradarski registar unosimo sledeće podatke:

- registarski broj i broj vinogradarske parcele;
- broj i datum rešenja o upisu, odnosno rešenja o brisanju iz Registra;
- podatke o proizvođaču grožđa;
- podatke o vinogradarskim parcelama;
- podatke o godišnjoj proizvodnji grožđa.

Svaki proizvođač grožđa ima svoj registarski broj, upisana je parcela vinograda i grafički prikaz parcele. Proizvođači grožđa nakon svake berbe dostavljaju podatke o proizvedenim količinama radi planiranja roda za sledeću godinu.

Osnovni cilj upisa u Vinogradarski registar je da se tačno utvrde površine pod vinovom lozom (sa svim svojim karakteristikama i specifičnostima) i proizvodni potencijal, što predstavlja obavezu u procesu usklađivanja sa standardima EU.

Služba kojoj su povereni administrativni poslovi u vezi vinogradarskog registra u našem regionu nalazi se u Negotinu (okruzi u nadležnosti: Braničevski, Borski i Zaječarski). Nalazi se na adresi: Trg Đorđa Stanojevića 5, 19300 Negotin, telefon/fah: 019/570-292,

Kontakt osoba: Dragana Ivić

e-mail:cevvin.dragana@gmail.com;

Proizvođači koji su upisani u vinogradarski registar stiču pravo da apliciraju za subvencije od strane MPŠV u sektoru vinogradarstva. Od ove godine će i u IPARD programu biti omogućeno vinogradarima apliciranje po javnim pozivima u sektoru prerade grožđa (gde na početku investicije proizvođač treba da bude upisan u vinogradarski ,a na kraju i u vinarski registar) i za nabavku sadnog materijala.

Sanja Čokojević,dipl.inž.voćarstva i vinogradarstva

Kada i kako kositi lucerku

Pravilan odabir momenta košenja lucerke je onaj koji obezbeđuje napovoljniji odnos količine zelene krme i njenog kvaliteta. U našim uslovima to postizemo kosidbom kada je u cveduanju do deset odsto biljaka.Kasnije imamo više zelene mase, ali ona ogrubi i stoka je slabije jede.Vreme košenja lucerke ima veliki uticaj na ukupnu produktivnost i vek trajanja lucerišta kao i pravilan izbor parcele, sorte i primenjenih agrotretničkih mera.

Prepano košenje, pre formiranja pupoljaka negativno se odražava na vitalnost i dugovečnost biljaka,Tada su najintenzivniji procesi asimilacije rezervnih organskih materija,biljke u takvim uslovima ne uspevaju da sintetišu dovoljno organskih materija, pa je samim tim iusporena regeneracija novih stabala za naredni otkos. Prerana kosidba negativno utiče i na razvoj bakterija

koje se nalaze na krvžicama korena i koje usvajaju atmosferski azot i pretvaraju ga u amonijačni i nitratni oblik azota. KKasnijim košenjem dobija se nešto veći prinos zelene krme, usev ima duži vek eksploatacija, ali je njen kvalitet lošiji, jer se povećava Razmak između otkosa ne bi trebalo da bude manji od tridesetak dana, jer se ostravlja dovoljno vremena za sintezu organske materije za naredni otkos..

U početnim fazama razvoja lucerka, u godini zasnivanja, lucerka ima usporen razvoj nadzemnog dela u korist rasta korenovog sistema intenzivniji. Zato u godini zasnivanja lucerišta prvi otkos trebalo bi obaviti što kasnije od uobičajenog košenja- od punog cvetanja, pa do formiranja mahuna. Kasnijom kosidbom prvog otkosa biljkama se daje mogućnost za bolje ukorenjavanje i preraspodelu biljnih hraniva, čime se pospešuje njegov ubrzani razvoj, kao i dobro formiranje krunice iz koje će u narednim porastima izbijati brojni pupoljci. Drugi otkos u godini zasnivanja lucerišta obavlja se uglavnom u poslednjoj dekadi avgusta, a poslednji krajem vegetacije. Treba voditi računa i o visini košenja prvog otkosa. Prvi otkos kosi se na visini od 7 do 10 cm, dok ostali mogu i niže, na visinu 5 do 7 cm.

U godini zasnivanja lucerišta u početku razvoja velike štete mogu naneti korovi. Ukoliko je razvoj korova intenzivan, može se pristupiti ranijoj kosidbi u cilju suzbijanja korova, a li je bolje njih suzbijati adekvatnim herbicidima. Kosi se u momentu kada su korovi u fazi pupoljenja, bez obzira na fazu razvoja lucerke. U tom slučaju kosi se na visinu 8 do 10 cm, kako bi se lucerka što brže regenerisala. Takvom košenjem često se oštete mlade mlade biljke lucerke, pa je bolje primeniti pravovremene i odgovarajuće hemijske mere borbe protiv korova.

U proizvodnji lucerke važno je održati i vreme poslednjeg otkosa u godini, jer se tada lucerka priprema za prezimljavanje. Zato poslednji otkos mora biti najmanje 50 dana pre nastupanja prvih jesenjih mrazeva. Time se obezbeđuje dovoljno vremena da se koren i krunice obezbede hranom za prezimljavanje i upešan početak vegetacije naredne godine. Jesenje košenje lucerke treba da obezbedi obnavljanje rezervnih hranljivih materija koje omogućavaju preživljavanje biljaka na niskoj temperaturi u toku zime. U našim agroekološkim uslovima dobro je da se poslednji otkos obavi početkom novembra, a pretposlednji 45 dana ranije.

Preporuka svim ratarima je da da barem od prvog otkosa u godini (sa starih lucerišta) naprave senažu ili silažu, jer zbog čestih kiša u maju i početkom juna, krma se teško suši i ne često propadne na njivi. Senažom ili silažom smanjuju se gubici proteinske komponente i do tri puta, Tako se ne retko dešava, da ratari sušenjem i prevrtanjem sena na farmu donesu samo celulozu, jer su listovi kao najkvalitetniji delovi biljke, ostali na njivi. Sušenjem sena gubici proteina mogu dostići i 45 procenata, a senažiranjem ili siliranjem lucerke ove gubitke svodimo na 10-15 procenata.

Srdan Cvetković, dipl. inž. ratarstva

Senažiranje

Senažirati se može krma od svih biljaka od kojih je moguće spremati kvalitetnu silažu ili seno. Pored toga, prednost senažiranja je što se sa uspehom može koristiti krma od tzv. proteinskih-leguminoznih biljaka, koje su nepogodne za siliranje, odnosno svrstane u drugu grupu biljaka prema pogodnosti za siliranje. Takođe, u slučaju da krma u momentu košenja ima nešto veću vlagu što bi u procesu silažiranja dovelo do formiranja velikog ocedka (efluenta) u procesu senažiranja nema smetnji, obzirom da se masa prethodno provenjava. Iz ovog proizilazi da senažirati treba kvalitetnu-proteinsku krmu, jer se njome obezbeđuje senaža visokog kvaliteta, što je ekonomski opravdanije obzirom na velike investicije u opremu i siloobjekte.

Tehnološki postupak senažiranja

Spravljanje senaže se sastoji u spremanju i čuvanju krme (travne, travno-leguminozne smeše, krme višegodišnjih leguminoza) sa sadržajem vlage 45-55%. Krmne useve za spravljanje senaže treba kositi, po mogućnosti, pre podne (8-14 časova) ili predveče, stajanjem na Suncu od 3-4, pa do 6-8 časova, nekad i više prosušiti, odnosno svesti vlagu u pokošenoj krmi na 45-55%. Prosušena (provenjena) masa se pik-ap uređajima kupi, secka (3-4 cm), prevozi do "senažera", vrši njihovo punjenje uz značajno sabiljanje mase. Dobro sabijanje i hermetizacija su osnovni preduslov anaerobioze čime se stvaraju povoljni uslovi za spravljanje senaže. Provenajvanje krme za senažiranje se može obaviti uz primenu desikanata, tretiranjem na njivi, pre ili posle košenja. Sprejanjem pre košenja obezbeđuje se bolji raspored desikanta, nego na pokošenoj masi. Za ovu svru najbolji su desikanti organskog porekla, odnosno organske kiseline ili njihove mešavine. dobra je primena mešavine marvlje i propionske kiseline u odnosu: za trave 2:2,5-3% i za leguminoze 2:3-4%. Primenu desikanta treba obavljati po suvom i toplom vremenu, a nakon 24 časa od tretiranja pristupa se košenju. Ovim se obezbeđuje prekid života ćelija u nadzemnom delu biljke, odnosno brzo uvenuće, katkad i izvesne promene boje (zelene u svetlo-zelenu), ali se ne umanjuje kvalitet. Nanešeni desikant deluje i kao biostatik na mikroorganizme, što sprečava kvar. Osnovni preduslovi za dobijanje kvalitetne senaže, pored ostalog su brzo punjenje objekta, brižljivo sabijanje i blagovremena hermetizacija napunjenog objekta. Punjenje objekta pri senažiranju treba da je u kraćem roku, nego što je pri silažiranju (3-4 dana). Korišćenje senaže može početi nakon 7-10 dana nakon zatvaranja objekta. Fenofaza razvoja biljaka pri košenju za senažiranje: Košenje biljaka za senažiranje obavlja se kod leguminoza u fazi butonizacije, odnosno kada se cvasti trava nalaze u "trubi" (pred početak klasanja-metličanja), jer tada biljke imaju najveću količinu hranljivih materija. Kašnjenje sa košenjem dovodi do značajnih gubitaka hranljivih materija i naglog pada kvaliteta krme.

Rizik i gubici pri spremanju senaže

Osnovni problem kod postupka senažiranja je kritična granica vlažnosti zelene krme pri punjenju senažera. Ukoliko je sadržaj vlage veći od 55% odvijaju se procesi silažiranja, a ispod 45% ne može da se obezbedi kvalitetno sabijanje mase, odnosno anarobizacija (izuzetak je kod punjenja tzv. silo-kobasica gde se vrši vakumiranje). Samo pri navedenim-neophodnim uslovima i uz dobru stručnost i umešnost može se proizvesti kvalitetna senaža, u protivnom gubici mogu biti veći nego kod postupka spremanja silaže, pa čak i sena. Gubici pri senažiranju su znatno manji u odnosu na spremanje silaže, posebno sena. Oni se obično kreću: kod senažiranja od 13-15%, kod silažiranja 17-20%, odnosno kod postupka

spremanja sena, čak 21-27% suve materije. Kod senažiranja gubici u azotnim materijama (proteinima) su neznatni. Posebno se pri senažiranju dobro očuvaju biostimulativne materije (karotini), u proseku 70-80%, neretko i 100%.

Ocena kvaliteta senaže

Kvalite senaže određuje se organoleptičkom ocenom i hemijskom analizom. **Organoleptički pokazatelji** kvaliteta senaže su miris, ukus i boja. Po mirisu senaže može se dosta pouzdano suditi o njenoj hranljivoj vrednosti. Senaža dobrog kvaliteta ima slab voćni miris ili miris ukišelnog povrća (turšije), koji podseća na miris sena iz plasta ili stoga. Plesniv, memljiv miris predznak je senaže lošeg kvaliteta. Senažu sa prijatnim hlebnim mirisom ili mirisom meda životinje dobro jedu. Međutim, taj miris je rezultat povišene temperature pri konzervisanju i ukazuje na smanjenu svarljivost proteina, nizak sadržaj karotina, i oni se brzo razgrađuju pri tom režimu senažiranja.

Boja senaže, takođe, značajno pomaže u organoleptičkoj oceni njenog kvaliteta. Senaža sa beličasto-zelenom bojom, sa uljnim prelivom (odsajajem) kod leguminoza i žuto-zelena boja kod vlatastih trava znak su dobrog kvaliteta. Tamno-mrka boja ukazuje na nizak stepen svarljivosti belančevina, odsustvo ili mali sadržaj karotina.

Kvalitetna senaža treba da je neutralnog do bago kiselog **ukusa**. **Hemijska analiza** senaže obuhvata: vlažnost, aktivnu kiselost-pH, sadržaj pojedinačnih organskih kiselina (mlečne, sirćetne, buterne, posebno slobodne mlečne i slobodne i vezane sirćetne kiseline), zatim sadržaj amonijaka i karotina.

Za senažu kao i druge vrste stočne hrane, koje se spremaju od zelene krme biljaka u primeni su standardi kvaliteta. Po tim standardima, senaža pripremljena na gazdinstvu, u zavisnosti od kvaliteta može biti **prve, druge i treće klase i vanklasna**. Senaža od 1 do 3 klase nema plesni, zagušljivog, plesnivog i drugih mirisa, stepen izmenjenosti krme je visok, komadi dužine 3 cm čine ne manje od 80% ukupne mase sena

Nedeljko Pipović, dipl.inž. stočarstva

ZAŠTITA VINOVE LOZE OD BOLESTI I ŠTETOČINA

Gajenje vinove loze je praktično nemoguće bez zaštite od bolesti, štetočina i korova. Uspešna i racionalna zaštita vinove loze ostvaruje se dobrim kombinovanjem i povezivanjem indirektnih i direktnih mera. Indirektna mere: izbor lokaliteta za podizanje vinograda, izbor zemljišta, podloge i sorte vinove loze, zdravstveno stanje kalemova, primena najpogodnije agrotehnike. Direktna mere zaštite vinove loze od bolesti, štetočina i korova obuhvataju: mehaničke, biološke i hemijske mere. Mehaničke i biološke mere se nedovoljno koriste, pa hemijske mere predstavljaju osnovni i najefikasniji vid zaštite.

Uspešna zaštita vinove loze zavisi od toga kakav smo teren izabrali (osunčanost, provetravanje, ekspozicija), kako smo pripremili zemljište, koje smo sorte i podloge izabrali, kakvog su zdravstvenog stanja i kakva nam je primenjene agrotehnika.

Bolesti vinove loze mogu biti neparazitne i parazitne. U neparazitne bolesti spadaju oštećenja vinove loze prouzrokovane nepovoljnim abiotskim faktorima: niskim ili visokim temperaturama, nedostatkom mineralnih materija, oštećenja vinove loze prouzrokovane nepravilnom upotrebom pesticida i dr. Od parazitnih, ekonomski najznačajnije bolesti vinove loze su plamenjača, pepelnica, crna pegavost, crvena palež lista v. loze, crna trulež grožđa, antraknoza, bakteriozni rak vinove loze, bolesti prouzrokovane biljnim virusima.

Pupoljke, lastare i list vinove loze oštećuju imaga (odrasli insekti): lozine pipe, cigaraš, lozina štitasta vaš i neke vrste grinja. Cvet i plod vinove loze oštećuju gusenice grožđanih smotavaca, stršljeni i ose.

Plamenjača - *Plasmopara viticola*

Ovo je najčešća bolest vinove loze i prema njoj se određuje zaštita vinove loze i od ostalih parazita. Javlja se na svim zeljastim delovima vinove loze, a najčešće na listu, cvasti i grozdu. Na lišću se ispoljavaju hlorotične, a potom, za 2-3 dana, uljaste pege. Sa naličja lišća se u okviru ovih pega obrazuje beličasta navlaka. Oboleli listovi nekrotiraju i izgledaju kao da su vatrom sprženi. Cvast može biti napadnuta i pre nego se otvori. Bobice su osetljive do šarka. Mlade bobice po zarazi tamne i nekrotiraju, a ako je vreme vlažno i na njima se formira beličasta navlaka patogena. Toplo i kišovito proleće i leto pogoduje razvoju plamenjače, i zbog toga je ta bolest u takvim godinama posebno opasna. Naročito joj pogoduje vreme sa čestim kratkotrajnim kišama i toplim danima, kada sunce sija, a loza ostaje ovlažena. O takvim danima treba voditi računa pri zaštiti.

Preventivne mere za suzbijanje plamenjače su veoma značajne, ali nisu dovoljne te se za zaštitu vinove loze moraju primenjivati fungicidi. Vinova loza se ne štiti od primarne zaraze, već počinje sa stvaranjem uslova za formiranje druge, sekundarne zaraze. Zaštita od ovog parazita treba da se zasniva pre svega na sprečavanju zaraze. Bitno je da ako se zakasni i u vlažnim uslovima, prednost dajemo sistemčnim sredstvima: akt.m. azoksistrobin (Promesa, Queen u konc. 0,075%), Equation pro u kol. 0,4

L/ha, zatim Mikal, Ridomil gold, Quadris, Kardinal, Curzate i dr. Poslednja tretiranja je najbolje obaviti bakarnim sredstvima.

Pepelnica vinove loze - *Uncinula necator*

Uncinula necator

Zaštita od prouzročivača pepelnice se obavlja istovremeno sa suzbijanjem plamenjače. Na oboleli zeljastim delovima loze javlja se brašnasto-bela navlaka. Zaraženo mlado lišće se deformiše a cvasti i vrhovi lastara se suše. Na bobicama u porastu, zaraženo tkivo ispod brašnaste navlake nekrotira i puca. U pukotinama bobica se često vidi seme. bobice se suše ili ih zahvata trulež. Parazitna gljiva se preko zime održava micelijom u pupoljcima (češće) i kleistotecijama, koje se razvijaju na zaraženim listovima i lastarima. Iz pupoljaka u kojima je prezimela micelija u proleće izrastaju "beli mladari". Pepelnica se na vinovoj lozi javlja od ranog proleća, pa do kraja vegetacionog perioda. Zaraze nastaju i po kišovitom i suvom vremenu.

Pepelnica se na vinovoj lozi javlja znatno ranije pre plamenjače. Zato se i sa zaštitom protiv pepelnice mora otpočeti ubrzo po kretanju vinove loze. Prvo tretiranje protiv pepelnice potrebno je obaviti kada lastari dostignu dužinu od 10 – 15 cm, ili se na njima razvija treći list. Naredna tretiranja kombinovati sa zaštitom od plamenjače. Prvo tretiranje je najbolje obavljati kvašljivim sumporom (Cosan, Kolosul i kvašljivi sumpor 0,2% preventivno i 0,5% kurativno). Izuzetno dobar efekat u zaštiti vinove loze od pepelnice postiže se zaprašivanjem sumporom u vreme cvetanja loze. Ovo retko koji vinogradar radi, ali je izuzetno uspešno i potrebno, pogotovo tamo gde pepelnica predstavlja veliki problem. Optimalna temperatura za dejstvo sumpora je od 20– 30° C. Kasnije sve dok postoje uslovi za širenje parazita zaštita se mora nastaviti jednim od sledećih preparata: akt.m. propikonazol (Tilt u konc. 0,015%), akt.m. azoksistrobin (Promesa, Queen u konc. 0,075%), Equation pro u kol. 0,4 L/ha, Sabithane (0,03-0,04%) i dr.

Siva trulež vinove loze - *Botrytis cinerea*.

Mogu biti inficirani mladi pupoljci, cvet, lastare i bobice. Kod bobica pokožica se razmekšava i lako skida i u vlažnim uslovima ih prekriva siva, buđasta navlaka. Oboleli delovi grozda su slepljeni i bobice propadaju za dva-tri dana. Ako u vreme zaraze nastupi suša napadnuti grozdovi se mumificiraju i ako je lepo vreme od šarka do berbe, na grožđu se razvija tzv. "plemenita trulež". Vlažno vreme pogoduje razvoju parazita. Sve agrotehničke mere moraju biti ispoštovane da bi se obezbedili uslovi za dobro provetravanje čokota.

Sa hemijskom zaštitom otpočeti odmah po precvetavanju, drugo tretiranje pre zatvaranja grozdova, treće na početku šarka i četvrto, na 3-4 nedelje pre berbe, jednim od preparata: akt.m. pirimetanil (Pyrus 400 SC u kol. 2,5L/ha), Switch 62,5-WG (0,6-0,8%), Mythos (2,5 l/ha), Sumilex 50-FL (1 l/ha), Signum (1kg/ha), i dr.

Crna pegavost vinove loze - *Phomopsis viticola*

Zadnjih nekoliko godina ,sa smanjenom primenom preparata na bazi bakra, ova bolest postaje sve proširenija i opasnija, a njeno suzbijanje nije lako. Kora obolelog dela lastara tokom jeseni blede, postaje sivkasto-srebrnasta a u proleće, kreću samo pojedina okca. Na listovima se nalaze sitno-žute pege, sa crnim poljem kao tačka u sredini svake pege. Na zaraženim bobicama osetljivih sorti pojavljuju se crne pege , ili čitava bobica tamni i smežura se, obolele bobice opadaju ili produže truljenje. Kod jače napadnutog čokota prinos je umanjen i u naredne 2-3 godine.

Glavna mera zaštite je zasnivanje vinograda sa zdravim kalemovima, zatim zimska rezidba kojom se uklanjaju oboleli lastari, Zimsko prskanje i bakarni preparati su najuspešniji, a od organskih preparata jako dobro delovanje ima : akt.m. propineb (Antracol WP 70 u konc 0,2%), ditianon (Fiesta, Delan, Galileo u konc. 0,075%) i dr.

Viroze i virozama slična oboljenja- Прoузрoкoвaчи ovih bolesti биљни вируси, микoплaзмe или слични oргaнизми. Oсновне i једине мере борбе су здрaв сaдни мaтеријaл i сузбijaње вeктoрa (прeнoсиoцe зaрaзe).

Lozina pipa – Otiorrhynchus lavandus . Javlja se periodično i tada u nekim krajevima na vinovoj lozi može naneti velike štete. Ima jednu generaciju godišnje. Prezimljava u stadijumu larve u zemlji, u zoni korena loze a kao odrasli ispod čokota vinove loze na dubini od 2-6 cm. U proleće sejavlja pre kretanja okaca. Prvo se hrani korovima, a zatim prelazi na vinovu lozu: grize nabubrele pupoljke, kasnije izgriza lišće i mlade lastare sve do jeseni. U fenofazi kretanja pupoljaka može se uspešno suzbiti insekticidima: Decis 2,5 –EC (0,05-0,07%), Fastak 10-SC (0,012-0,015%), Talstar 10 – EC (0,2-0,5%), Cipkord 20 Ec, Cipermetrin 200-EC (0,03%), i dr.

Cigaraš – Bictiscus betulae. Insekt je sjajno zelene, zelenkaste, plave ili bakarnastocrvene boje. Prezimljava u stadijumu imaga pod korom ili na raznim drugim skrivenim mestima. U prvo vreme se hrani pupoljcima voćaka i vinove loze. Prisustvo se lako utvrđuje po tipičnom uvijanju lišća (kod vinove loze jedan list a kod voća 3-4 listova) u vidu cigare, tokom aprila i u maju. Unutar “cigare” nalaze se jaja, larve a često i odrasli.

Grozdov smotavac – Sparganothis pilleriana. Prezimljava u stadijumu mlade gusenice u pukotimama kore čokota i ima jednu generaciju godišnje. Leptiri se pojavljuju tokom jula meseca. Štete su na pupoljcima, a zatim i mladom lišću koje upredaju paučinastim nitima. Mlade lastare gusenice najčešće nagrizaју ispod vršnih listova, tako da se vrh povije nadole, po čemu se najlakše uočava napad ovog smotavca.

Lobesia botrana – sivi groždani moljac i Eupoecillia amiguella – žuti groždani moljac. Sivi moljac pravi veće štete. Ženke prve generacije polažu jaja na cvetne delove, a larve nakon piljenja mogu uništiti do 20 cvetova. Ženke druge generacije polažu jaja na grozdove i larve se hrane na bobicama. Na mestima ishrane javlja se trulež koja se u povoljnim uslovima širi na veći deo grozda. Treba vršiti suzbijanje svake generacije štetočina, počev od precvetavanja. Insekticidima Cipkord 20 EC, Fobos EC, Talstar i dr.

Lozina štitasta vaš – Pulvinaria vitis . Smeđe je boje , ima ovalno telo koje se proširuje prema kraju. Ima jednu generaciju godišnje. Prezimljava u stadijumu lutke na drvenastim delovima čokota. Ispiljene larve , na naličje lista i zelene lastare, sišu sokove i na taj način prouzrokuju značajne štete na vinovoj lozi. Suzbijanje se obavlja u periodu mirovanja vegetacije ako se pregledima utvrdi povećani broj lutki i onda se primenjuju uljani insekticidi: Plavo ulje, Crveno ulje (2-3%), Galmin (1,5-2,5%) i dr.

Živorad Jovanović, dipl.inž. zaštite bilja

Pojam i suština osiguranja

Život čoveka, njegovo zdravlje i imovina kojom raspolže, sredstva kojima rukuje u stvaranju materijalnog bogatstva, stvorena dobra ljudskog rada, kao i sama tehnika, ugroženi su štetnim događajima bilo da su ti događaji posledica prirodnih pojava ili primene same tehnike i tehnologiji.

Najčešće prirodne pojave koje ugrožavaju život ili zdravlje ljudi i njihovu imovinu jesu:

- požar,
- zemljotresi,
- grad
- oluje.

Kada se uzme u obzir priroda i karakter štetnih događaja kao i njihove posledice za pojedinca i društvo, u interesu ljudi je da se organizovano štite od posledica štetnih događaja izazvanih prirodnim pojavama ili primenom tehnike i tehnologije, odnosno da ih svedu na najmanju moguću meru.

Razne prirodne pojave koje izazivaju štetne posledice ne dešavaju se istovremeno kod svih i ne mogu se predvideti, što znači da su svi u manjoj ili većoj meri u istoj opasnosti.

U predviđanju mogućnosti i verovatnoće za nastupanje štetnih događaja, njihovih intenziteta i veličine, kao i drugih važnih elemenata u osiguranju, koriste se metode znanosti na matematici i statistici.

U procesu osiguranja javljaju se subjekti osiguranja čije su funkcije određene.

Subjekti osiguranja su:

- osiguranik – lice koje vrši osiguranje

- osiguravalac – organizacija koja se bavi osiguranjem i za osiguranje od osiguranika uzima određenu naknadu kao cenu osiguranja.

U osiguranju se pojavljuje i treće lice – subjekt – korisnik osiguranja.

Korisnik osiguranja može da bude lice koje po nekom osnovu imaju pravo potraživanja, odnosno naknade od izvršenog osiguranja.

Osiguranje ima funkciju čuvanja imovine, novčano-mobilizatorsku funkciju i socijalnu funkciju.

Svako osiguranje da bi bilo u pravom smislu te reči, treba da sadrži tri osnovna elementa: rizik, premiju i naknada.

Visina neto premije zavisi od:

- vrste rizika,
- sume osiguranja,
- dužine trajanja osiguranja
- uklapanja plasiranih sredstava osiguranja.

Dragan Kolčić, dipl.inž.agroekonomije

Poštovani Poljoprivredni Proizvođači ,

Posetite internet stranicu www.agroponuda.com a ukoliko Vi želite da ponudite svoj proizvod na prodaju obratite se nama . **Poljoprivredna Stručna i Savetodavna Služba „POLJOSERVIS“ d.o.o. Knjaževac** sa sedištem u ulici Knjaza Miloša br. 75 , 19350 Knjaževac ili tel.019/730-888

KONTAKTIRAJTE
SVOG SAVETODAVCA
I OBJAVITE PONUDU
VAŠIH PROIZVODA!

AGROPONUDA
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE

www.stips.minpolj.rs

**Cene voća i povrća - kvantitativne pijace u Srbiji
za period 20.- 26.05.2019. godine**

Jedinica mere dln/kg	Centralna Srbija					Vojvodina	
	Bеоград	Kragujevac	Novi Sad	Lasko Polje	Šabac	Novi Sad	Subotica
Banana (Banana)	120	120	120	100	100	120	100
Češnjak (Garlic)					120		100
Jabuka Ajdard (Apple - Idared)	40			30	30		
Jabuka Golden Delicious (Apple - Golden Delicious)	60			20	60		
Jabuka Green Smith (Apple - Green Smith)	50			20			
Jabuka ostale (Apple - other)	70	40	40			50	30
Jagoda (Strawberry)	110	130	120		180	200	100
Kivi (Kiwi)	180	120	120			120	
Kruška (Pear)	210				110		120
Limun (Lemon)	130	130	100	120	100	180	120
Mandarina (Tangerine)	110	110			130		
Orah (Walnut)	750				600	600	600
Pomorenjica (Cucumber)	50	50	100	80	80	130	
Šešerka (Sweet cherry)	140	120	120			200	

Jedinica mere dln/kg	Centralna Srbija					Vojvodina	
	Bеоград	Kragujevac	Novi Sad	Lasko Polje	Šabac	Novi Sad	Subotica
Brokoli (Broccoli)	120		200		150		
Češnjač (Bart)	40	40	40	30	60	40	30
Karfiol (Cauliflower)	70		130	100	150	120	
Kračavač saladni (Cucumber for salad)	60	60	70		100	100	
Krompir (Potato)	70	60		80	60	80	40
Krompir mladi (Young potato)	80	80	80			130	
Kupus (Cabbage)	30	40	40	20		50	40
Luk beli (Onion)	200	400	300	300	200	400	
Luk mladi crni (Spring onion)	25		20	20	20		40
Luk crni (Onion)	100	100	100	80	80	120	
Paprika bolna (Pepper - bolna)	200			180	300		
Paprika ostala (Pepper - other)	300		180		300	280	
Paradajz (Tomato)	130	60	70	70	180	100	120
Patlić beli (Pumpkin - white)	100	100				120	100
Peščik (Lentil)	180		160	120	150		
Repinica (Radish)	30		20	10	20		30
Špinat (Spinach)	70	70	140	80	80	100	140
Školeni (Zucchini)	80	80	80		120	120	
Zelena salata (Lettuce)	20		20	15	20		
Šampinjoni (Mushroom)	70	70	70	70	70		80

Cene voća - zelene piface u Srbiji za period 20.-26.05.2019. godine

Voćnjak: ime re otin/kg	CENTRALNA SRBIJA													KOLUBARA								
	Regrad Kalenic	Regrad Skadarlija	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Nis	Parać	Požarevac	Smolcero	Vranje	Zajecar	Leskovac	Šabac	Užice	Kikinda	Muri Sand	Paraćevo	Sember	Šabac	Zrenjanin	
Banana (Banana):	150	150	130	130	130	150	140	140	130	120	140	150	140	110	140	130	150	150	150	150	150	150
Grejfrut (Grapefruit)	350	300														250						180
Jabuka-Ajdared (Ajdared)	60	50	60	60	50	50	50	50	40	40	50	40	30			35	70	50	50	50	50	90
Jabuka-zlati deli (Golden Delicious)	80	80	50	50	50	50	50	45	50	40	50	40	50				100	100	50	50	50	50
Jabuka-Zeleni (Granny Smith)	80	70	60	60	60	60	60	40	40	40	40	40	40			40	100	100	50	50	50	50
Jabuka-ostale (Apples-other)	80	80	50	40	60	70	80	50	45	45	80	80	80				160	60	50	20	20	20
Jagoda (Strawberry)	180	150	150	200	150	150	250	120	120	150	250	160	160		220	200	160	200	200	120	120	250
Kivi (Kiwi)	300	250	150	140	180	200	200									100	250	250	150	150	150	150
Kruška (Pear)	250	250						150	150	130	130	130	130			240	250	250	250	250	250	250
Limon (Lemon)	200	200	130	160	170	200	170	160	200	140	120	160	150		130	120	220	200	160	190	190	190
Mandarina (Tangerine)	250		140	140	130	130	130	120	120	120	120	120	120			140						
Oran (Walnut)	500	600	600	300	1600	300	700	600	700	600	600	600	700	700	800	600	900	1000	600	600	600	1000
Pomaranča (Orange)	150	150	130	100	130	150	120	140	140	100	100	120	120		120	160	150	150	150	150	150	150
Trešnja (Sweet cherry)	200	200	150	200	160	160	250	250	250	200	350	250	250		300	230	250	300	300	300	300	300

Cene povrća - zelene pijače u Srbiji za period 20. -26.05.2019. godine

Anđelica vrsta okru/kg	CENA U EURU											KANTONIMA						
	Beograd	Stari Grad	Čolak	Kragujevac	Kraljevo	Lazarevo	Novi Sad	Šabac	Podgorica	Novi Pazar	Čačak	Užice	Novi Sad	Pančevo	Korčula	5. Mitrovića	Subotica	Zrenjanin
Brokoli (Broccoli)	200	200	350	300	250	190	300	250	300	250	300	300	250	300	250	300	250	300
Cvekla (Beet)	120		70	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	100
Karfiol (Cauliflower)	150	200			200	150			160	160	200	200	200	120	200			200
Krompir-slatki (Cucumber for)	120	120	100	80	80	80	80	80			110	100		120	100			70
Krompir (Potato)	120	100	70	80	70	80	80	70	80	80	80			90	80	70	80	80
Krompir mladi (Young potato)	150	150	120	120	100	100	120	100	100		170			200	200	140	120	100
Kupus (Cabbage)	80	70	40	70	40	50	60	80	90	40	100	80		50	80			80
Luk bel (Garlic)	800	700	500	600		420	700	500	450	500	300	700	300	600	600	400	400	400
Luk mlad, cm (Spring onion)	40	40		30	40	200	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	40
Luk crni (Onion)	200	200	100	120	120	120	90	120	80	120	90			150	150	120	100	100
Paprika-bela (Pepper-white)	500	450			300	250	200		200					400	300			300
Paprika-crna (Pepper-black)	500	400			300	300	200		200					300	300			300
Pančuga (Parsley)	200	200	150	150	90	200	200	120	150	200	130			200	200	150	130	140
Prasić-bel (Eggplant white)	400	300	250	300	300	300	270	200	250	200				300	300	300	200	300
Prasić (Eggplant)	250	200			180	200			150	170	100	200		200				200
Rekova (Radish)	40	40	40	35	40	40	40	40	40	25	25			50	50	50	50	50
Španac (Spinach)	150	120	100	100	80	50	100	100	80	90	100			130	100			100
Trkva (Zucchini)	120	120	100	100	80	120	100	100	120	120	140			150	120	100	100	100
Zelena salata (Lettuce)	50	50	20	30	30	30	30	30	30	30	40			50	50	40	30	40
Šargarepa (Carrot)	100	100	100	80	100	80	100	80	70	80	70	80	120	100	80	70	70	120

Ključne cene žive stoke u Srbiji po okruzima za period 20. – 26.05.2019. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/ urnak	Rasa	Grad Beograd	Braničevski	Pešijski	Mačvanski LO	Mačvanski SA	Nišavski	Pirivski	Podunavski	Raski	Zaječarski	Moravski	Šumadijski	Sablanski	Zlatiborski	Juzno-bački	Juzno-banatski	Sremsko-bački	Srednje-banatski	Branjevički					
Bkovi	>500kg	HF	230																							
Bkovi	>500kg	SH	240	250	240	240	240	240	240	240	250	230	230	270	270	230	240	230	240	240	240	240	240	240		
Dovke	sva rasna	sva rasa									380			150												
Agrijski	sva rasna	sva rasa	180	200	250	250	270	280	270	230				220	250	250									250	
Jureci	sva rasna	sva rasa																								240
Jureci	300-400kg	sva rasa																								240
Jureci	>400kg	sva rasa	220			240	240	240	240					240	230		250	230	240							240
Koza za blanje	sva rasna	SH	150		160	160	150	150	150	180	180	120	140	155	150	150										160
Krmače za blanje	>120kg	sva rasa	120		110	110	110	110	110	110	110	110	110	120	130											110
Ovce	sva rasna	sva rasa	110		150	150	150	150	150	160	120			120	140											150
Preval	15-25kg	sva rasa	210		250	250	250	250	250	280	230	230	250	250	250	270	250	250	250							250
Telci	50-160kg	SH	350						450	350	490	410	500	460	460											
Tovjenici	50-120kg	sva rasa	162	140	165	150	140	140	150	150	150	140	140	140	140	140	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150
Tovjenici	>120kg	sva rasa	120	120	125	130	130	130	130	140	140	130	130	130	120	120	130	130	130	130	130	130	130	130	130	130
Šparad	sva rasna	sva rasa	200																							200

Cene žitarica i stočne hrane u Srbiji za period 20. – 26.05.2019. godine

Proizvod	Jed. Mere	Mesto prodaje	Centralna Srbija												Vojvodina										
			Georgrad	Oštrovar	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Lomica	Niš	Pinj	Podgorovac	Gredetevo	Vranje	Zajčar	Leskovac	Sabac	Užice	Kabinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Midovića	Subotica	Zrenjanin	
Kukuruz (obrnjen, prirodno sušen)	đbat 50kg	Garžnabvo																							
Lucerna (semo u balama)	bela 12-25kg	Garžnabvo	18	22	20	17	20	17	20	17	20	17	20	17	20	17	20	17	20	17	20	17	20	17	20
Pšenica	đbat 50kg	Garžnabvo	26	28	26	24	26	28	26	24	26	28	26	24	26	28	26	24	26	28	26	24	26	28	26
Sojino zрно	đbat 50kg	Garžnabvo	50																						50
Stočni ječam	đbat 50kg	Garžnabvo	25	25	24		24		24		24		24		24		24		24		24		24		23
Kukuruz (obrnjen, prirodno sušen)	đbat 50kg	Malosprodaja																							
Lucerna bradno (mn 15% prozima)	đbat 25kg	Malosprodaja	50																						16,5
Pšenica	đbat 50kg	Malosprodaja	65	73	68	70	65	82	67	71	71	68	65	82	67	71	68	65	82	67	71	68	65	82	20
Sojina sojina (44% proteina)	đbat 33kg	Malosprodaja																							49
Sojino zрно	đbat 50kg	Malosprodaja																							39
Stočno trašine	đbat 33kg	Malosprodaja																							21
Sumokretova sojina (33% proteina)	đbat 33kg	Malosprodaja	35	28	33	28	35	40	42	37	35	35	40	42	37	35	35	40	42	37	35	35	40	34	
Kukuruz (obrnjen, prirodno sušen)	đbat 50kg	Pijaca	20	22	24	20	22	24	24	24	18	24	18	24	18	24	18	24	18	24	18	24	18	24	16,2
Lucerna (semo u balama)	bela 12-25kg	Pijaca																							16,5
Pšenica	đbat 50kg	Pijaca	24	25	25	23	26	24	24	24	24	26	24	26	24	24	26	24	26	24	24	26	24	24	23
Sojino zрно	đbat 50kg	Pijaca																							38,1
Stočni ječam	đbat 50kg	Pijaca	25	28	28	24	24		24		24		24		24		24		24		24		24	18,5	
Stočno trašine	đbat 33kg	Pijaca	18	19		20	19		19		19		19		19		19		19		19		19	18,5	
Sumokret (zme)	ritruz	Pijaca																						29,5	
Kukuruz (obrnjen, prirodno sušen)	đbat 50kg	S.ios																						15,1	
Kukuruz (obrnjen, prirodno sušen)	ritruz	S.ios																						20	
Kukuruz (obrnjen, veštački sušen)	ritruz	S.ios																						15	
Pšenica	đbat 50kg	S.ios																						22,0	
Pšenica	ritruz	S.ios	26																					24,5	
Sojino zрно	đbat 50kg	S.ios																						36	
Sumokret (zme)	ritruz	S.ios																						31	